

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยระบบมาตรฐานงานชุมชน กรณีศึกษา บ้านสวนกล้วย ตำบลบ้านสิง อำเภอยางสะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์การศึกษา เพื่อศึกษากระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยใช้ระบบมาตรฐานงานชุมชนเป็นเครื่องมือ และศึกษาผลที่เกิดขึ้นหลังได้รับการรับรองตามระบบมาตรฐานงานชุมชน ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ทีมนำการพัฒนา ภาควิชาการ พัฒนา แกนนำในชุมชน และชุมชนข้างเคียง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยระบบมาตรฐานงานชุมชน ของบ้านสวนกล้วย ได้ประยุกต์ใช้กระบวนการตามแนวทางที่กำหนดโดยภาควิชาการ พัฒนาจากหลายภาคส่วน มีกรมการพัฒนาชุมชนเป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนพัฒนาตนเอง โดยการสมัครเข้าสู่ระบบมาตรฐานงานชุมชน เป็นการพัฒนาที่อาศัยตัวชี้วัดในการประเมินผล การพัฒนาสู่ความเข้มแข็ง ผลการศึกษาพบว่า การกำหนดตัวชี้วัดถือว่าเป็นงานใหม่และมีรายละเอียดที่ค่อนข้างซับซ้อนสำหรับชุมชน จึงยังต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ในการให้การเรียนรู้ และความช่วยเหลือในด้านวิชาการแก่ชุมชน นอกจากนี้ ชุมชนได้นำทุนเดิมมาใช้ในการพัฒนาตนเอง มีการประเมินตนเองโดยทีมนำการพัฒนา ร่วมกับคณะกรรมการประเมินอำเภอ ผลจากการประเมินปรากฏว่า ผ่านเกณฑ์ประเมิน ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการประเมินผล อำเภอ และคณะกรรมการตรวจสอบรับรองจังหวัด และได้รับเกียรติบัตรรับรองผลการพัฒนาตนเองผ่านเกณฑ์มาตรฐานงานชุมชน ลักษณะความเข้มแข็งของชุมชนตามระบบมาตรฐานงานชุมชน ได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจชุมชน ประชาชนมีการออม มีอาชีพที่มั่นคง มีที่ดินทำกินเพียงพอต่อการดำรงชีพ มีแหล่งเงินทุนภายในชุมชน 2) ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ประชาชนตระหนักถึงผลที่เกิดขึ้นจากการตัดไม้ทำลายป่า และหันมาปลูกป่า จัดตั้งกลุ่มพิทักษ์ป่าขึ้นเพื่อดูแลรักษาป่าไม้ นอกจากนี้ ชุมชนสามารถจัดการปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนได้ 3) ด้านสุขภาพอนามัย ประชาชนตระหนักและหันมาดูแลสุขภาพ ไม่มีโรคติดต่อในชุมชน 4) ด้านศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี ประชาชนมีจิตสำนึกในการพึ่งตนเองก่อนพึ่งคนอื่น มีการฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรม มีความกตัญญู กตเวทิต่อผู้มีพระคุณ มีความเอื้ออาทรต่อผู้สูงอายุ 5) ด้านการพัฒนาคนในชุมชน ให้ความสำคัญด้านการศึกษา การสืบทอดรวบรวมบันทึกภูมิปัญญามาใช้ในชีวิตประจำวัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคนในชุมชน จากการติดต่อสื่อสารในระดับต่าง ๆ ระหว่างบุคคล ระหว่างกลุ่มทำให้เกิดมีการสืบทอดภูมิปัญญาโดยผ่านกระบวนการทางสังคม 6) ด้านการบริหารจัดการชุมชน ซึ่งเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม โดยกระบวนการกลุ่ม และ

เครือข่าย มีการประสานการทำงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำฐานข้อมูลชุมชนเพื่อใช้วางแผนพัฒนา จัดสวัสดิการในชุมชน มีผู้นำที่เข้มแข็ง มีความเสียสละ มีความรู้ความสามารถในการพัฒนา 7) ด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เน้นถึงการพัฒนาด้านคุณภาพชีวิต และการป้องกัน โดยการกำหนดกติกา มาตรการทางสังคมร่วมกัน หลังได้รับการรับรองตามระบบมาตรฐานงานชุมชน แกนนำมีความเชื่อมั่นในการพัฒนามากขึ้นเพราะกระบวนการพัฒนาตามระบบมาตรฐานงานชุมชนทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ภาพลักษณ์ชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ มีการบริการสังคมมากขึ้น การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนและผู้นำเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างในชุมชนเพื่อพัฒนาชุมชน การพัฒนาชุมชนตามระบบมาตรฐานงานชุมชนของบ้านสวนกล้วยทำให้ทำงานเป็นกระบวนการ และสามารถประเมินผลการพัฒนาได้ด้วยตนเอง ผู้ชุมชนเข้มแข็งพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม จำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในระบบการประเมินผลและการสร้างตัวชี้วัดที่เหมาะสมกับชุมชน